

Tutkimusraportti: Tulevaisuuden osaajat –hanke

KM Monika Keisala, projektitutkija

Sisällysluettelo:

Sisällysluettelo:	1
Johdanto	2
Taustatilanne ja yhteiskunnallinen konteksti	4
Kohderyhmän kuvaus	6
Toimintamalli ja interventiot	7
Hanketyöntekijöiden asenne ja vuorovaikutus nuoriin	8
Vaikuttavuusanalyysi	9
Hankkeen tavoitteet	9
Kiinnittyminen koulutukseen ja työelämään	10
Nuorten kokemus hankkeesta	10
Tavoite 1: Osallisuuden puutteesta kärsivä nuori kiinnittyy työelämän kautta toisen asteen opintoihin	10
Tavoite 2: Nuorten jengiytyminen ennaltaehkäistään ja rikoskäyttäytyminen kesällä estetään.	14
Tavoite 3: Tiedon tuottaminen sekä nuoria kohtaavien aikuisten osaamisen vahvistaminen	14
Vanhempien kokemus hankkeesta	17
Tavoite 1: Osallisuuden puutteesta kärsivä nuori kiinnittyy työelämän kautta toisen asteen opintoihin	17
Tavoite 2: Nuorten jengiytyminen ennaltaehkäistään ja rikoskäyttäytyminen kesällä estetään.	19
Tavoite 3: Tiedon tuottaminen sekä nuoria kohtaavien aikuisten osaamisen vahvistaminen	19
Erityisopettajan kokemus hankkeesta	21
Johtopäätökset ja suositukset	22
Suositukset hankkeen jatkamiseksi ja laajentamiseksi	23
Lähteet.....	24

Johdanto

Tulevaisuuden osaajat –hanke on Helsingin NMKY:n (Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys) alla toteutettu kehittämishanke, jonka tavoitteena on ollut vahvistaa 9. luokan erityisluokilla tai muutoin erityisen tuen piirissä opiskelevien nuorten osallisuutta, ehkäistä syrjäytymistä ja tukea siirtymiä koulutukseen ja työelämään. Hanke on suunnattu erityisesti nuorille, joilla on erilaisia osallisuuden esteitä ja jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. Kohderyhmään kuuluvat moninaisia syrjäytymisriskitekijöitä kohtaavat nuoret. Näitä ovat muun muassa koulupudokkuus, rikos- tai päihdehistoria sekä erityisluokalla tai muutoin erityisen tuen piirissä opiskelu. Hanke tukee nuoria nivelvaiheessa, eli peruskoulun ja toisen asteen välisessä siirtymässä, vahvistamalla heidän osallisuuttaan, toimijuuttaan ja tulevaisuususkiaan. Tässä arviointitutkimuksessa tarkastellaan hankkeen vaikuttavuutta, toimintamallin tehokkuutta sekä mahdollisuuksia skaalata mallia valtakunnalliseksi. Hanke toteutettiin STEA:n sekä Relex-säätiön rahoituksella.

Hankkeen keskeinen ajatus on, että osallisuuden puutteesta kärsivä nuori voidaan kiinnittää yhteiskuntaan työelämän ja luottamuksellisten aikuissuhteiden kautta. Tämä toteutetaan tarjoamalla nuorille kesätyömahdollisuuksia sekä yksilöllistä matalan kynnyksen tukea nivelvaiheessa peruskoulun ja toisen asteen opintojen välillä. Työelämä toimii hankkeessa sekä välineenä että oppimisympäristönä: sen kautta nuori saa konkreettisia kokemuksia omasta osaamisestaan, vastuusta ja yhteisöön kuulumisesta.

Hankkeella on kolme päätavoitetta:

1. Osallisuuden vahvistaminen ja koulutuspolutte kiinnittyminen.
Hanke tukee nuoria peruskoulusta toiselle asteelle siirtymisessä, vahvistaa heidän tulevaisuususkiaan, urasuunnitelmiaan ja transversaalisia taitojaan, kuten kriittistä ja luovaa ajattelua, sosiaalisia- ja tunnetaitoja sekä oppimaan oppimisen valmiuksia.
2. Jengiytymisen ja rikoskäyttäytymisen ehkäisy.
Hanke ehkäisee riskikäyttäytymiseen johtavia kehityskulkuja erityisesti kesän aikana, jolloin tuen tarve on suurimmillaan. Kesätyö, yhteisöllinen toiminta ja turvalliset

aikuiset rakentavat nuorelle ympäristön, joka vahvistaa arjen rytmiä ja suojaavia tekijöitä.

3. Tiedon tuottaminen ja nuoria kohtaavien aikuisten osaamisen vahvistaminen.

Hanke lisää ymmärrystä nuorten osallisuudesta, motivaatiosta ja nivelvaiheen haasteista sekä kehittää toimintamalleja, joilla nuoria voidaan tukea kokonaisvaltaisesti.

Hankkeessa yhdistyvät kesätyöjaksot, kohdennettu yksilöohjaus, ryhmätoiminta ja työelämävierailut, jotka yhdessä vahvistavat nuorten osallisuutta ja työelämävalmiuksia. Toiminnassa painottuu luottamuksellisuus ja nuoren oma osallisuus.

Arviointitutkimuksen perusteella hanke on onnistunut tavoitteissaan merkittäväällä tavalla. Valtaosa hankkeen nuorista on siirtynyt toisen asteen opintoihin, heidän tulevaisuususkonsa ja itseluottamuksensa ovat vahvistuneet ja he kokevat kuuluvansa yhteisöön. Samalla hanke on tuottanut arvokasta tietoa siitä, miten kesätyön, henkilökohtaisen tuen ja luottamuksellisten aikuissuhteiden avulla voidaan ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja edistää osallisuutta.

Taustatilanne ja yhteiskunnallinen konteksti

Tutkimusten mukaan erityistä tukea tarvitsevat nuoret ovat poikkeuksellisessa syrjäytymisvaarassa. Toisen asteen koulupudokkaat ovat usein ammatillisen koulutuksen opiskelijoita ja erityistä tukea saaneita opiskelijoita. Lähes kolmasosalla koulupudokkaista oli ollut erityisen tuen päätös yhdeksännellä luokalla, ja reilulla puolella heistä tuen tarve jatkui myös toisella asteella. Erityisen tuen opiskelijat ovat yliedustettuina ammatillisesta koulutuksesta keskeyttäneiden joukossa: lähes joka toisella (45 %) koulupudokkaalla on ollut erityisen tuen päätös jossakin vaiheessa toisen asteen opintoja. Koulupudokkaiden oppimistaso on myös keskimäärin matalampi sekä peruskoulun päättyessä että toisella asteella verrattuna opiskelijoihin, jotka jatkavat opintojaan. ([Karvi 2025](#).) Tämä kehitys

osoittaa, että erityistä tukea tarvitsevien nuorten tukirakenteet eivät toteudu yhdenvertaisesti. Heidän vahva edustuksensa pudokkaiden ryhmässä heijastaa sitä, että nykyiset tukitoimet eivät riittävästi kompensoi oppimisvaikeuksia tai muita haasteita, ja asettaa kyseenalaiseksi koulutusmahdollisuuksien tasa-arvon toteutumisen käytännössä.

Hankkeen tavoitteet ja tulokset vastaavat suoraan esitettyyn tarpeeseen vahvistaa nivelvaiheen tukea. Karvin ([2025](#)) mukaan perusopetuksen ja toisen asteen välinen ohjaus tulisi aloittaa nykyistä aiemmin erityisesti niiden nuorten kohdalla, joilla on jo perusopetuksessa ilmennyt oppimisen haasteita, ja joille on ennakoitavissa vaikeuksia jatko-opinnoissa. Karvin johtava arviointiasiantuntija Paula Kilpeläinen korostaa, että näiden nuorten kohdalla tarvitaan selvästi aiempaa ja vahvempaa ohjausta sekä tuen jatkuvuutta yli koulutusasteiden. Tulevaisuuden osajat -hanke on rakennettu vastaamaan juuri tähän tarpeeseen: tuki on kohdistettu oikeille nuorille, se alkaa varhaisessa vaiheessa, jatkuu läpi nivelvaiheen ja mahdollistaa eheän, keskeytymättömän polun peruskoulusta toiselle asteelle.

Karvin ([2024](#)) arvioinnin mukaan perusopetuksessa käytössä olevat eriyttämisen ja joustavien opetusjärjestelyjen mallit eivät riitä vastaamaan tehostetun tai erityisen tuen oppilaiden tarpeisiin. Opettajien mukaan yleistä tukea tarvitsevia oppilaita voidaan tukea melko hyvin, mutta tehostetun tuen kohdalla onnistuminen on huomattavasti harvinaisempaa, ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden osalta vain noin kolmannes opettajista kokee pystyvänsä tarjoamaan riittävää tukea. Tämä kertoo siitä, että oppilaiden yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tarvitsemansa tuki eivät vielä toteudu käytännössä. Arvioinnissa todetaan, että eriyttäminen on sinänsä hyödyllinen menetelmä, mutta sen käytännön toteutus koetaan haastavaksi. Opettajat arvioivat, että heillä on vaikeuksia huomioida oppilaiden yksilöllisiä tarpeita, soveltaa erilaisia opetusjärjestelyjä, huomioida hiljaiset tai vetäytyvät oppilaat sekä ryhmitellä oppilaita osaamistason perusteella. Monissa tapauksissa opettajat ovat joutuneet madaltamaan koko ryhmän oppimistavoitteita, jotta opetuksen perussisällöt saadaan käytyä läpi kaikkien kanssa. Haasteet korostuvat erityisesti yläkoulussa, jossa aineenopettajamalli pirstoo vastuuta ja tekee tuen jatkuvuudesta vaikeampaa. ([Karvi 2024.](#))

Yksittäisille oppilaille toistuvat epäonnistumisen kokemukset koulussa voivat muuttaa koulun negatiiviseksi tai jopa pelottavaksi paikaksi, mikä yhä heikentää nuorten mahdollisuutta oppia. Myös yksinäisyys, sosiaalinen eristäminen, kiusaaminen, kouluväkivalta ja paine “normaaliuuteen” voivat aiheuttaa nuorissa arvottomuuden tunnetta, kouluyhteisöstä vieraantumista ja koulunkäynnin keskeytymistä ([Ruutu & Jahnukainen 2024](#)). Syyt nuorten koulupudokkuudelle, rikosoireilulle ja matalalle koulumotivaatiolle ovat rakenteellisia, mutta ne toteutuvat yksilöissä ja tuottavat inhimillistä kärsimystä.

Tämä tausta luo selvän perustelun sen kaltaisille toimintamalleille, joita Tulevaisuuden osaajat -hankkeessa on kehitetty. Hanke ei pyri korvaamaan koulun pedagogisia tukijärjestelmiä, vaan täydentämään niitä alueilla, joissa koulujärjestelmän omat mahdollisuudet ovat rajalliset. Hankkeen vahvuus on siinä, että se tarjoaa nuorille yksilöllistä, pitkäkestoista ja arjen tasolle ulottuvaa tukea, jota opettajilla ei suurissa ja kuormittavissa opetusryhmissä ole mahdollista tarjota. Hankkeen tiivis yhteistyö opettajien ja oppilashuollon kanssa on auttanut tunnistamaan juuri ne oppilaat, joiden tarpeisiin koulun omat tukirakenteet eivät yksin vastaa. Näin hanke toimii eräänlaisena korjaavana väylänä: se paikkaa niitä tukirakenteita, joita Karvin arviointi tuo esiin, ja antaa nuorille mahdollisuuden saada tukea tavalla, joka on henkilökohtaisempaa, jatkuvampaa ja heidän elämäntilanteeseensa kiinnittyvämpää, kuin koulun rakenteissa yksin on mahdollista.

Kohderyhmän kuvaus

Tulevaisuuden osaajat -hankkeeseen osallistui yhteensä 20 nuorta vuosina 2024–2025. Nuoret olivat iältään 14–17-vuotiaita, ja heidän tilanteensa oli usein monisyinen ja tuen tarpeita korostava. Useimmilla osallistujilla oli taustallaan koulunkäynnin haasteita, poissaoloja, oppimisvaikeuksia tai sosiaalisia ongelmia, ja lähes kaikki olivat erityisen tuen piirissä. Osallistujista merkittävä osa oli myös lastensuojelun asiakkuudessa tai asui yksinhuoltajaperheessä. Osa nuorista oli kohdannut rikos- tai päihdeongelmia, ja monella oli kokemuksia koulun vaihtumisesta useita kertoja. Nämä tekijät kertovat nuorten elämäntilanteiden kuormittavuudesta ja palvelujärjestelmän moninaisuudesta, eivät yksilöiden ominaisuuksista tai kyvykkyydestä. Koulun, oppilashuollon ja hanketoimijoiden

tiivis yhteistyö varmisti, että hankkeeseen valikoituivat nuoret, joiden kohdalla huoli syrjäytymisestä oli todellinen. Tavoitteena ei ollut valikoida “ongelmaryhmää”, vaan kohdentaa tuki sinne, missä varhainen ja inhimillinen apu voisi saada suurimman vaikutuksen. Hankkeen osallistujien keskuudessa tyypillisiä tukitarpeita olivat esimerkiksi:

- erityisen tuen ja oppimisen haasteet
- koulumotivaation puute ja poissaolot
- sosiaalisten suhteiden ja itseluottamuksen vaikeudet
- vähävaraisuus ja perhetilanteen epävakaus
- käytökselliset ja tunne-elämän haasteet

Yli puolet osallistujista oli erityisluokalla, ja kaikilla hankkeen nuorilla esiintyi runsaita poissaoloja ennen hankkeen alkua. Näiden taustatekijöiden valossa hanke tavoitti juuri sen kohderyhmän, jonka osallisuuden vahvistaminen on yhteiskunnallisesti merkittävää ja taloudellisesti perusteltua.

Toimintamalli ja interventiot

Hankkeen keskeinen periaate on ollut nuoren kohtaaminen inhimillisesti, läsnäolevasti ja luottamuksellisesti. Tuki on yksilöllistä ja joustavaa: se mukautuu nuoren tarpeisiin eikä päinvastoin. Hankkeen keskeinen väline on ollut työelämäkokeilujen tarjoaminen. Jokaiselle osallistujalle tarjottiin mahdollisuus kesätyöhön (kesät 2024 ja 2025) ja jokainen nuorista aloitti kesätöiden tekemisen. Työn rinnalla tuettiin arjen hallintaa, vastuunottoa ja aikataulutusta. Työelämäkokeilut ovat toimineet konkreettisina välineinä nuorten toimijuuden ja työelämävalmiuksien vahvistamiseen. Kesätyöt järjestettiin Relex -säätiön avustuksella siten, että hanke maksoi nuorille palkan, ja virallisesti nuoret olivat HNMKY:n palkkalistoilla. Teimme työnantajaorganisaation kanssa yhteistyösopimuksen nuorten työvoiman lainaamisesta heille. Nuorista kesän ajan vastasi virallisesti HNMKY ja hanketyöntekijät.

Työelämän rinnalla nuoria on tuettu yksilöllisesti heidän tarpeidensa mukaan. Tämä on sisältänyt mm. työhön hakeutumisen ohjausta, nuorten noutamista kotoa työ- tai koulupaikoille, viestintä- ja asiointituen tarjoamista sekä apua koulutukseen liittyvissä käytännön asioissa. Hankkeen henkilöstö on ollut mukana nuorten arjessa, tarjoten matalan

kynnyksen tukea ja ohjausta tilanteissa, joissa nuoret sitä tarvitsivat. Lisäksi hankkeessa on toteutettu ryhmämuotoisia oppimiskokemuksia, kuten retkiä ja leirikoulupäiviä, joiden tavoitteena on ollut tukea nuorten sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä ja arjen vuorovaikutustaitoja. Näin nuoret ovat saaneet harjoitella niin työelämään liittyviä käytännön taitoja kuin myös perusviestintää ja vuorovaikutusta muiden kanssa. Retkien ja leirikoulupäivien tavoitteena oli myös oppia tuntemaan nuoret ja heidän tapansa toimia ryhmässä tai ryhmätilanteissa.

Hankkeen interventiot muodostavat kokonaisuuden, jossa yksilöllinen tuki, käytännön työelämäkokemukset ja ryhmässä oppiminen tukevat toisiaan. Tavoitteena on vahvistaa nuorten itseohjautuvuutta, sosiaalisia taitoja ja valmiuksia siirtyä työelämään tai koulutukseen.

Hanketyöntekijöiden asenne ja vuorovaikutus nuoriin

Hankkeen onnistumisen keskeinen tekijä oli hanketyöntekijöiden suhtautuminen nuoriin. Hankkeen työntekijöiden ajatusmaailmassa hankkeen kohteena olevat nuoret ovat työntekijöiden työnantajia. Laajennettuna tämä tarkoittaa sitä, että työntekijöiden mielessä nuorten hyvinvointi on hankkeen ainoa tavoite. Työntekijät kohtasivat nuoret lämpimästi ja positiivisesti, ja erityishuomiota kiinnitettiin siihen, ettei nuorten kohtaamia sosiaalisia stigmoja vahvisteta entisestään. Sen sijaan nuoriin suhtauduttiin myönteisesti ja luottavaisesti, pitäen heistä huolta yksilöinä ja vahvistaen heidän itsetuntoaan. Tämä ilmenee työskentelyssä läsnäolona, kannustavana ohjauksena sekä nuoren kokemusten ja tarpeiden kunnioittamisena. Hanketyöntekijöiden asenne voidaan nähdä yhtenä tärkeänä osana hankkeen interventiota: se loi turvallisen, luottamuksellisen ja hyväksyvän ympäristön, jossa nuoret pystyivät kokeilemaan uusia asioita, harjoittelemaan työelämä- ja sosiaalisia taitoja sekä vahvistamaan toimijuuttaan.

Vaikuttavuusanalyysi

Hankkeen tavoitteet

Tavoite 1: Osallisuuden puutteesta kärsivä nuori kiinnittyy työelämän kautta toisen asteen opintoihin

Mittarit:

- Nuoret ovat kiinnittyneet toisen asteen opintoihin.
- Nuoret kokevat urasuunnitelmiansa selkeentyneen.
- Nuoret kokevat edellytystensä toisen asteen opiskeluun vahvistuneen.
- Nuoret kokevat oman tulevaisuususkonsa vahvistuneen.
- Nuoret kokevat itseluottamuksensa vahvistuneen.
- Nuoret kokevat transversaalien taitojen (kriittinen ja luova ajattelu, ihmissuhdetaidot sekä sosiaaliset- ja tunnetaidot, oppimaan oppiminen) vahvistuneen.

Tavoite 2: Nuorten jengiytyminen ennaltaehkäistään ja rikoskäyttäytyminen kesällä estetään.

Mittarit:

- Nuoret eivät tee rikoksia
- Nuoret kokevat oman tulevaisuususkonsa vahvistuneen
- Nuoret kokevat itseluottamuksensa vahvistuneen
- Nuoret kokevat, että heillä on ympärillään hyvinvointia tuottavia yhteisöjä ja ihmisiä

Tavoite 3: Tiedon tuottaminen sekä nuoria kohtaavien aikuisten osaamisen vahvistaminen

Tutkimustulosten perusteella hanke on saavuttanut kaikki sille asetetut tavoitteet. Seuraavassa luvussa perustelen tätä johtopäätöstä tarkemmin, tukeutuen erityisesti koulupudokkuuteen liittyviin tilastoihin sekä nuorten ja heidän huoltajiensa haastatteluista nousseisiin havaintoihin.

Kiinnittyminen koulutukseen ja työelämään

Vuonna 2024 mukana olleista kymmenestä nuoresta yhdeksän jatkaa toisen asteen koulutuksessa syksyllä 2025. Yksi nuori ei jatkanut toisen asteen opintoihin, mutta on siirtynyt hankkeen jälkeen kokoaikatyöhön, joka jatkui marraskuuhun 2025. Vuonna 2025 hankkeeseen osallistuneet nuoret ovat kaikki hakeutuneet toisen asteen koulutukseen ja jatkaneet opinnoissaan tutkimuksen julkaisuhetkellä. Nämä tulokset ovat merkittäviä, sillä ne ylittävät moninkertaisesti erityistä tukea saaneiden nuorten valtakunnalliset jatko-

opintotilastot. Lisäksi saatavilla olevan tiedon perusteella yksikään nuori ei ole syyllistynyt rikoksiin hankkeen päättymisen jälkeen. Tulokset osoittavat, että hanke on onnistunut vahvistamaan nuorten kiinnittymistä koulutuspolulle ja vähentämään syrjäytymisen riskejä. Sekä opintoihin kiinnittyminen että siirtyminen työhön ovat vahvoja indikaattoreita siitä, että hankkeen tarjoama tuki on ollut oikea-aikaista, vaikuttavaa ja nuorten yksilöllisiä tarpeita vastaavaa.

Nuorten kokemus hankkeesta

Haastattelimme kaikki hankkeeseen osallistuneet nuoret kesätöiden päättymistä seuranneena syksynä. Haastatteluissa tarkasteltiin nuorten kokemuksia kesätyöjakson vaikutuksista sekä heidän suhdettaan koulunkäyntiin, hyödyntäen Piia Ruudun välittämää ja *Merkitystä etsimässä* -tutkimushankkeessa kehitettyä *Nuorten maailmojen voimavarat ja paineet* -haastattelukehystä. Haastatteluaineisto tukee tilastollisia havaintoja hankkeen vaikuttavuudesta. Monet nuoret kuvaavat hanketta merkittävänä käännekohtana elämässään, ja joillekin se näyttäytyy ensimmäisenä tilanteena, jossa he kokivat tulevansa aidosti nähdyiksi ja tuetuiksi.

Tavoite 1: Osallisuuden puutteesta kärsivä nuori kiinnittyy työelämän kautta toisen asteen opintoihin

Haastattelut osoittavat, että hanke on vahvistanut nuorten kiinnittymistä toisen asteen opintoihin. Nuoret tarkastelevat toisen asteen koulutusta osana omaa tulevaisuuttaan, ja useat suunnittelevat jatko-opintoja tai uravalintoja. Haastattelujen perusteella nuorten urasuunnitelmat ovat selkiytyneet, ja heidän käsityksensä mahdollisista poluista ja uravaihtoehtoista on laajentunut. Nuoret kuvasivat tulevaisuuden haaveitaan ja tavoitteitaan konkreettisesti, mikä kertoo hankkeen merkittävästä vaikutuksesta heidän tulevaisuuden näkymiinsä.

“Haluan panostaa et tulisin parempaan kuntoon, ja peruskoulun jälkeen tarkoitus on et pääsis mun oman alaan tutustumaan, mahdollisimman nopeesti pääsis tekemään jotain uusia juttuja,

käymään töissä et sais rahaa, niin pystyis mahdollistaan sen et pystyis tekemään asioita. “

“Mä oon haaveillut pienestä asti et mä haluisin olla insinööri. Niin se on yks josta oon haaveillut paljon, ihan pienestä astikin.”

“Haluisin valmistua hammaslääkäriksi.”

“Haluun panostaa opiskeluun. Ja Haluun panostaa myöskin itteeni, sillee haluisin oppia kontrolloimaan itseäni paremmin.”

Hankkeen myötä nuorten tulevaisuususkko on vahvistunut. He kokevat olevansa aktiivisia toimijoita, joilla on mahdollisuus vaikuttaa omaan tulevaisuuteensa. Haastattelujen perusteella nuoret ilmensivät merkittävää uskoa omiin kykyihinsä ja mahdollisuuksiinsa, mikä tukee heidän motivaatiotaan ja sitoutumistaan koulutukseen sekä työelämään.

“Oon aina tykännyt lapsista, mutta en ikinä ajatellut että voisin olla päiväkodissa töissä. Mutta nyt kun olin siellä (hankkeen kesätöissä), tajusin että voisin.”

“Jos mä haluun tehdä sen niin mä teen sen.”

“Halusin tienata enemmän rahaa kyllä, ja tehdä uraa jalkapalloilijana, ja kehittyä ihmisenä myös.”

“Aina kun mietin tulevaisuutta niin ajattelen isosti. Must tulee jotain isoo, esim se näyttelijä tai futari. Sillee et, mä unelmoin isosti.”

“Vähän aikaa sitten mä en nähnyt niinkun yhtään mitään mun tulevaisuudessa. Mut nyt mä oon taas alkanut vähän näkemään. “

“No isona tavoitteena vois olla niin kun rikas ja hyvä elämä, että kyl mä vieläkin tavoittelen sitä ammattilaisjalkapalloilijaa. “

Samalla haastattelut osoittavat, että nuorten transversaaliset taidot ovat vahvistuneet hankkeen myötä. Nuoret kuvasivat hankkeen kehittäneen monipuolisesti sosiaalisia taitoja,

tunnetaidot ja itsetuntemusta, sekä oppimaan oppimisen ja järjestelykyvyn taitoja. Erityisesti hankkeen tarjoama kesätyökokemus tarjosi konkreettisen mahdollisuuden harjoitella vastuullisuutta, aikataulutusta ja itseohjautuvuutta, mikä on keskeistä sekä koulutuksen että työelämän edellytysten vahvistumisessa.

“(Hankkeesta) on ollut hyötyä eikä mitään haittaa. Hyöty on että pääsee töihin. Saa työtodistuksen, kokemusta ja rahaa.”

“No kaikkeen mitä mä teen niin niihin kaikkiin asioihin on hyvä panostaa. Tekisin mielummin asiat kunnolla ja vaikean kautta, kun et mä teen sen niinku helposti ja nopeesti. Siis kyl nopeesti myös, mut mielummin mä teen asiat kunnolla kun hutasemalla.”

“Mulla ei oo mitään valitusta tästä hankkeesta. Mun mielestä tää on ollut aika mainio. Sä saat ihmisiä töihin, saat ihmiset, nuoret, oppimaan työasioista enemmän, sit ne oppii miltä tuntuu työelämä. Että ne ei vaan istu kotona, käy ulkona ja mee nukkumaan, vaan pitää ajatella se viikko jo valmiiksi etukäteen, sen sijaan että vaan herää ja tekee mitä haluaa. Täytyy olla valmistautunut ja tietää mitä tehdä; aamulla herätä aikasin ja mennä töihin. Ja sitten ihan muutenkin, mä uskon et aika moni on oppinut uutta tästä hankkeesta. Mukaan lukien minä. Aikatauluja, järjestelyä.”

Nuorten kuvaukset osoittavat myös, että hanke tarjoaa turvallisen ja merkityksellisen toimintaympäristön, jossa he voivat harjoitella uusia taitoja, kokeilla itseään ja saada tukea arjen haasteisiin. Nuoret kokevat, että hankkeen aikuiset ovat läsnä, kuuntelevat ja ohjaavat heitä yksilöllisesti, mikä vahvistaa heidän hyvinvointiaan ja osallisuuden tunnettaan. Samalla hanke luo nuorille mahdollisuuden osallistua aktiivisesti päätöksentekoon omassa arjessaan ja kokea onnistumisen kokemuksia, jotka lisäävät motivaatiota, itseluottamusta ja uskoa omiin mahdollisuuksiin.

“Ne (hanketyöntekijät) on auttanu paljon. Ne on jaksanu kattoo noiden perään kun jotkut opettajat ei oo jaksanu kattoo. Sitä ne tekee. Se on hyvä työ, mä respectaan. Kunnioitan suuresti.”

“Tuo on todella kunnioitettava työ, miten te jaksatte katsoa nuorten perään. Ja sitä mitä teette nuorten eteen. Se on kova. Koska moni ei tee

nuorten eteen noin paljon mitä te teette. Ei opettajat, ei vanhemmat, ei tollaset. Joillakin se menee tollee. Mut teillä menee hyvin.”

“No Ville (hanketyöntekijä), se on niinkun niin laaja, sen toiminta Vantaan ja Helsingin alueella, voin sanoa että oon oikeasti ylpeä siitä, voin sanoa että aika moni on. Sen duuni on ollut oikeasti näkyvä, se on saanut nuorille duunii, harrastuksia, ja se on innoittanut muakin ihmisenä, kyllä mä voin sanoa sillee. Ville on tän koko hankkeen keskipiste. Niin kyl mä sanoisin että tää idea oli oikeasti hyvä. Nää taustahenkilöt mukaan lukien. Kyllä teillä on myös iso merkitys tässä hankkeessa, ei pelkästään Ville.”

“Hyötyä, on ollut hyötyä (hankkeesta). Ne on auttanut etsimään mulle sen työpaikan, ja koska mun on vaikeeta puhua ihmisille, mä en osaa niin hyvin, niin ne on ollut mun kanssa tukena niin se on ollut helpompaa. “

“Hyvää (hankkeessa) on se, et monet nuoret, ja mä oon yks niistä, on yrittänyt kaks vuotta putkeen hakea kesätöitä, kokoajan kokoajan, ja mä en oo saanut sitä. Ja sitten kun kesällä tarvitsee itse rahaa, enkä haluaisi kauheesti pyytää vanhemmilta, mulla on kyllä yksi työ, tuomarointi, mutta se ei oo niinkun joka päivä. Se on syksyllä, keväällä, ei oo talvisin eikä kesäisin. Niin kyllä on mun mielestä hyvä mitä Ville tekee, se auttaa paljon nuorii, tosi paljon. Ja (hankkeessa) ei oo mitään huonoo.”

“Joillain näistä nuorista ei oo mitään työkokemusta tai mitään tollasta, ja ne ei ite välillä osaa hakee mitään tälläsii töitä, niin se miten Ville auttoi näitä muitakin on se paras, ne saa työkokemusta lisää, ja ymmärtää miten elämä toimii, niin se on mun mielestä paras juttu.”

Tavoite 2: Nuorten jengiytyminen ennaltaehkäistään ja rikoskäyttäytyminen kesällä estetään.

Hankkeen haastatteluaineisto ja seuranta osoittavat, että nuoret ovat pysyneet kesätyöjakson aikana ja sen jälkeen turvallisessa toimintaympäristössä ilman merkkejä rikoskäyttäytymisestä. Kesätyöjakso tarjosi nuorille rakenteen, sisältöä arkeen ja mielekkäitä tehtäviä, mikä vähensi riskiä syrjäytymiseen ja jengiytymiseen:

- Nuoret saivat kokemuksen työelämästä, vastuusta ja aikataulutuksesta, mikä lisäsi heidän sitoutumistaan lailliseen ja rakentavaan toimintaan.

- Nuoret kuvasivat hankkeen aikuisia merkityksellisinä tukihenkilöinä, kuten yllä esitettiin.

Lisäksi nuorten kokemukset viestivät, että hanke on vahvistanut tulevaisuuskhoa, itseluottamusta ja sosiaalisia taitoja, jotka ovat keskeisiä ennaltaehkäiseviä tekijöitä rikoskäyttäytymisen ja syrjäytymisen kannalta. Nuoret kokevat, että heillä on ympärillään hyvinvointia tuottavia yhteisöjä ja ihmisiä, mikä lisää heidän turvallisuuden ja osallisuuden tunnettaan. Kaiken kaikkiaan aineisto tukee johtopäätöstä, että hanke on onnistunut luomaan rakenteen ja tuen, joka ehkäisee jengiytymistä ja rikoskäyttäytymistä kesäkaudella.

Tavoite 3: Tiedon tuottaminen sekä nuoria kohtaavien aikuisten osaamisen vahvistaminen

Hankkeen kolmas tavoite keskittyy uuden tiedon tuottamiseen nuorten kokemuksista, ja nuorten kanssa työskentelevien aikuisten osaamisen vahvistamiseen. Haastatteluaineisto tarjoaa kattavan katsauksen nuorten maailmoihin, heidän arkeensa, ajatuksiinsa, haaveisiinsa ja kokemuksiinsa. Aineiston avulla voidaan ymmärtää nuorten motivaatiota, tavoitteita, haasteita ja näkemyksiä tulevaisuudestaan sekä siitä, millainen tuki heidän osallisuutensa ja hyvinvointinsa vahvistamiseksi on merkityksellistä. Nuorten omat kertomukset tuovat esille myös, miten erilaiset toimintaympäristöt, kuten hanke ja sen kesätyöjakso, vaikuttavat heidän oppimiseensa, itseluottamukseensa, sosiaalisiin taitoihinsa ja kykyynsä tehdä tulevaisuutta koskevia päätöksiä. Aineisto auttaa konkretisoimaan niitä mekanismeja ja kokemuksia, joiden kautta hankkeen toiminnot tukevat nuoria. Seuraavaksi tarkastelen aineistosta nousevia havaintoja, joita nuoret itse toivat esille, ja joiden pohjalta voidaan tehdä johtopäätöksiä sekä nuorten oppimisen tukemisesta että aikuisten osaamisen kehittämisestä nuoria kohtaavassa työssä.

Yksi haastatteluissa toistuneista teemoista liittyi nuorten kokemuksiin opettajien kohtelusta. Nuoret kuvasivat kokevansa toisinaan epäreilua tai leimaavaa kohtelua, mikä heijastuu niin sanotun “ongelmanuoren” stigman kautta, vaikka heidän käytöksensä ei omasta mielestään olisi ongelmallista. Nuoret refleктоivat kokemuksiaan opettajien kanssa esimerkiksi seuraavasti:

“Opettajien käytös. Joillain niistä on liian iso ego.”

“Opettajat. Mullekin on sanottu niin monta kertaa, että mä oon aikuinen, oo hiljaa. “

“Opettajat opettaa myös sitä, miten täytyisi kohdella muita ja kaikkee, mut sit ne ite ei osaa kohdella muita hyvällä tavalla. Jos joku opettaja tulee sanoo kiltisti ja rauhallisesti ja nauraa ja hymyilee, niin se on paljon parempi. Sitten tekisin heti mitä se sanoo”

Nuorten kanssa keskusteluun nousi myös se, millainen opetustyyli motivoi oppilaita toimimaan pyydytyllä tavalla: *“Opettajat jotka osaa sanoa vaikka että älä tee tätä, mutta hyvällä tavalla. Että ei ala ragee vaan sillee kiltisti. “*

Kesätyön merkitys korostui erityisesti keskusteluissa nuorten kiinnostuksen ja motivaation lähteistä. Rahaan liittyvät kysymykset nousivat esille jokaisessa haastattelussa, ja useiden nuorten perheet ovatkin hauraassa taloudellisessa asemassa. Tämä selittää, miksi taloudellinen itsenäisyys ja mahdollisuus ansaita rahaa ovat nuorten mielissä keskeisiä motivaation tekijöitä. Tulokset vahvistavat tämän tyyppisen hankkeen relevanssia nuorten tarpeiden näkökulmasta. Nuoret kuvasivat asiaa esimerkiksi seuraavasti:

“Kiinnostaa raha ja perhe.”

“Siitä on tullut hyötyä, et sai just kesälle ja jatko-opintoihin, sai vähän rahaa mukaan, ja pystyi vähän laittaa säästöön. Pystyy niinku jopa tehdä vähän jotain.”

Taloudellinen tilanne nousi keskeiseksi tekijäksi nuorten tulevaisuuteen liittyvien pelkojen ja epävarmuuden taustalla. Sekä rahalliset puutteet että taloudellinen hauraus vaikuttivat merkittävästi nuorten käsityksiin omista mahdollisuuksistaan ja tulevaisuuden suunnitelmistaan. Nuoret kuvasivat kokemuksiaan ja ajatuksiaan esimerkiksi seuraavasti:

“(Pelottaa) jos must tulee köyhä. Koditon olis kaikista pahin.”

“(Pelottaa) loukkaantumiset ja rahapula.”

“Sitä mä pelkään. Et joutuis niinkun paskatyöhön.”

Nuorten huolenaiheet eivät rajoittuneet pelkästään taloudellisiin seikkoihin, vaan ne liittyivät myös moniin muihin konkreettisiin asioihin kuten rasismiin, kykyyn vaikuttaa omaan elämänsäkuuluun sekä toivottomuuden tunteisiin. Haastatteluissa nuoret kuvasivat huoliaan muun muassa seuraavasti:

“Mä en pysty vaikuttamaan mihinkään. “

“Huolettaa varmaa, että menetän mun kaverit. Tai jonkun perheenjäsenistä, tulevaisuudessa. Koska sillon mä jäisin yksin. Mut nii. Ei muuta.”

“(Huolettaa) roskaaminen. “

“(Huolettaa) rasismi.”

“Mä en haluis että mun nuoremmat veljet ois niin kuin minä. Just siinä iässä kun mä riitelin tosi paljon koulussa, kokoajan ongelmia ongelmia, mun äiti suri sitä tosi paljon, niin mä pelkään tota. Mä en haluis et mun veljet ois ollenkaan tollaisia kun minä, mä haluaisin et ne ois parempia kun minä.”

“Rasismi. Mä oon kokenut rasismii nuorena. Jos näen et joku toinen kokee, niin tulee sellanen olo että mun on pakko puuttua siihen. Mutta samaan aikaan tulee mieleen että jos mä puutun niin mulle tulee ongelmii. Mut se ei oo mun mielestä oikein. Me ollaan kaikki ihmisii. En nää mitään järkeä olla rasisti.”

“Mua pelottaa se etten mä tee mitään mun elämällä. Toivon että tekisin jotain, mutta pelottaa se etten pystykään. “

Suurin osa nuorten tulevaisuuden haaveista oli arkisia ja konkreettisia. Monien toiveet liittyivät esimerkiksi perhe-elämään, taloudelliseen vakauteen tai henkilökohtaiseen hyvinvointiin. Nuoret kuvasivat haaveitaan esimerkiksi seuraavasti:

“Hyvä perhe-elämä pitää olla. Hyvät välit perheenjäseniin. Ei ihminen muuta tarvii.”

“(Haluan panostaa) unelmiin. Just esim pitää perhe kasas.”

Vanhempien kokemus hankkeesta

Haastattelimme kuutta (6) perhettä, joiden huollettavat osallistuivat hankkeeseen vuonna 2024. Haastattelujen tavoitteena oli kartoittaa huoltajien näkemyksiä hankkeen toiminnasta sekä sen vaikutuksista nuorten arkeen, motivaatioon ja tulevaisuuden suunnitelmiin. Seuraavaksi tarkastelen, miten hankkeen tavoitteet ovat toteutuneet huoltajien näkökulmasta.

Tavoite 1: Osallisuuden puutteesta kärsivä nuori kiinnittyy työelämän kautta toisen asteen opintoihin

Huoltajien haastattelut tukevat vahvasti sitä, että nuoret ovat kiinnittyneet toisen asteen opintoihin ja tulevaisuuden suunnitelmiinsa. Useat huoltajat korostivat, että nuorten urasuunnitelmat ovat konkretisoituneet ja tarkentuneet hankkeen myötä. Aiemmin korkealentoiset haaveet ovat konkretisoituneet realistisiksi tavoitteiksi, ja nuoret pohtivat tulevia urapolkuja ja opintoja aiempaa selkeämmin. Nuoret ovat myös alkaneet puhua enemmän tulevaisuudestaan, esimerkiksi armeijaan liittyvistä suunnitelmista, mikä kuvastaa lisääntyntä itsetietoisuutta ja vastuullisuutta. Huoltajien mukaan nuoret ovat alkaneet tarkastella omia mahdollisuuksiaan ja tehdä konkreettisia päätöksiä tulevaisuuden suhteen; esimerkiksi työharjoitteluun hakeutuminen itsenäisesti on lisännyt luottamusta omiin kykyihin.

“(Kesätyöpaikan aikuisilla) on luottamusta (nuoreen). Sulkee kahvilan kassat yksin ja sun muuta.”

“Kommunikointi on muuttunut, ei ole niin sulkeutunut enää. Ei ole enää omissa oloissaan, lähtee kotoa pois. Enemmän sosiaalista menoa.”

“Nuoren haaveet ovat täsmentyneet, kun aikaisemmin ne olivat aika korkealentoisia. Omat tavoitteet ovat lähteneet realisoitumaan.”

“On saanut lisävastuuta työtehtävissä ja positiivista palautetta. Se on tosi tärkeää. Kyllä se on kasvattanut ja tuonut rohkeutta, että uskalsi itse olla yhteydessä työpaikkaan työharjoittelun osalta. Ja he heti ottivat (nuoren) sinne harjoitteluun.”

“(Hankkeen kesätyöt) toi arkeen rytmiä, meni ajoissa töihin ja nukkumaan, ja se pysyi myös vapaapäivinä. Sellaista arjen rytmiä se toi.”

“Työelämän perustaidot, että sanotaan aamulla huomenta ja ollaan ajoissa, se ei tullut kyllä siellä koulussa vaan vasta töissä.”

“Luulen että siellä (töissä) on turvallista olla. Näkisin että se toi lisää aikuisia ja ystäviä. “

“(Hanke) paransi vuorokausirytmää. Ja ymmärrys siitä, että jos haluaa rahaa, se täytyy itse tehdä. Ja opetti sitoutumista velvollisuuksiin.”

“Armeijan haluaa käydä. Tietää että täytyy opiskella, jos haluaa pärjätä elämässä. “

“On käyttäytymiseltään rohkeampi. “

“On reippaampi ja avoimempi käyttäytymiseltään.”

“Nuori miettii tulevaisuutta enemmän, kuten tulevaa armeijaa. “

“On alkanut puhua enemmän tulevaisuudesta. Valmistautuu uraa ja armeijaa varten, siitä on puhunut. On miettinyt erilaisia urapolkuja. “

“Luottaa täysin itseensä, että pärjää joka paikassa, vaikka välillä pelottaakin. “

“Nuori on muuttunut itsenäisemmäksi. “

Tavoite 2: Nuorten jengiytyminen ennaltaehkäistään ja rikoskäyttäytyminen kesällä estetään

Huoltajien näkökulmasta hanke on vahvistanut nuorten sosiaalista toimintaa ja ehkäissyt ongelmakäyttäytymistä. Nuoret ovat entistä avoimempia ja sosiaalisempia; he eivät enää sulkeudu omiin oloihinsa, vaan osallistuvat enemmän sosiaaliseen elämään ja arjen toimiin, kuten myös yllä esitettiin. Rikollisuuden osalta huoltajat raportoivat, että mahdollinen aiempi rikoskäyttäytyminen on vähentynyt merkittävästi, eikä nuoret ole syyllistyneet rikoksiin hankkeen jälkeen. Hanke on myös tarjonnut nuorille turvallisia aikuisia ja ystäviä, jotka toimivat tukena arjessa ja työelämässä, mikä tukee osallisuuden ja vastuullisuuden kokemusta sekä ehkäisee riskikäyttäytymistä.

Erään vanhemman vastaus kysyttäessä siitä, onko nuoren rikoskäyttäytyminen vähentynyt, jos sellaista on ollut: *“Huomattavasti. Ei ole rikoskäyttäytyminen jatkunut.”*

Tavoite 3: Tiedon tuottaminen sekä nuoria kohtaavien aikuisten osaamisen vahvistaminen

Huoltajien näkemykset korostavat hankkeen merkitystä paitsi nuorten kehitykselle myös aikuisen ohjauksen laadulle. Kesätyöjakso tarjosi nuorille konkreettisia työelämän taitoja, kuten vuorokausirytmien hallintaa, sitoutumista velvollisuuksiin, käytöstapoja ja työtehtävien vastuullista hoitamista. Huoltajat kuvasivat, että nämä kokemukset ovat kasvattaneet nuorten itseluottamusta, rohkeutta ja kykyä ottaa vastuuta arjessaan. Hanke on myös tarjonnut nuorille mahdollisuuden kokea onnistumisen kokemuksia, mikä vahvistaa heidän motivaatiotaan ja itseluottamustaan. Lisäksi huoltajat korostivat rahan merkitystä motivaation ja vastuullisuuden näkökulmasta, sillä monilla nuorilla taloudellinen asema on hauras ja mahdollisuus ansaita itse rahaa oli merkittävä kokemus.

“Nuori on aina tykännyt rahasta, ja nyt erityisesti, kun sai tehdä sen itse. Oli iso raha hänelle, ja se oli todella merkittävää”

On ollut tosi hyvä että (nuori) pääsi tähän hankkeseen. Jos miettii että ei olisi päässyt tähän (hankkeeseen)mukaan, niin mä en kyllä tiedä sitten, miten tää sidos työelämään ja kaikkeen itsenäistymiseen ja arjenhallintaan, en tiedä missä mentäisiin. Nukutaan päivät pitkät ja seikkaillaan yöt. Että sitten kun raha kiinnostaa niin sitten täytyy jossain vaiheessa alkaa tekemään sitä rahaakin, ja ehkä ne konstit ei siinä vaiheessa silleen järkevät oo rahan tekemiseen. Kyllä tää aukaisi sen

paletin. Ja juuri se vaihe oli oikea, että juuri kun pääsee peruskoulusta pois, koska se oli myös ponnahdus sinne oppilaitokseen, että hei mun kannattaakin hankkii se ammatti, että se konkretisoituu. “

Yhteenvetona voidaan todeta, että huoltajien näkemykset tukevat tilastollista ja nuorten itse raportoimaa vaikuttavuutta. Nuoret ovat hankkeen myötä entistä itsenäisempiä, sosiaalisempia, tulevaisuusorientoituneempia ja vastuullisempia. Samalla hanke on vahvistanut heidän transversaalisia taitojaan ja tarjonnut turvallisen, merkityksellisen ympäristön kehittyä, mikä tukee hankkeen kaikkien tavoitteiden toteutumista.

“Toivottavasti saatte jatkoa, koska oli aivan äärettömän hyvä hanke. On tarpeen. “

Erityisopettajan kokemus hankkeesta

Lähes kaikki hankkeeseen osallistuneet nuoret olivat erityisluokalla hankkeen aikana tai olivat opiskelleet erityisluokalla aiemmin. Halusimme saada mukaan myös erityisluokan opettajan näkökulman, sillä teimme hänen kanssaan koko hankkeen ajan tiivistä yhteistyötä. Haastattelussa tiedustelin muun muassa sitä, millaisena hän näkee hankkeen ja sen mahdolliset vaikutukset nuoriin. Erityisopettaja korosti erityisesti työelämäyhteyden merkitystä. Monilla nuorilla on taustallaan koulunkäyntiin liittyviä epäonnistumisen kokemuksia, minkä seurauksena akateemiset polut voivat tuntua etäisiltä tai vaikeasti saavutettavilta. Tämän vuoksi heidän tulevaisuudenorientaationsa suuntautuu usein vahvemmin työelämään. Juuri näille oppilaille mahdollisuus päästä kiinnittymään työelämään on ollut erityisen merkityksellistä. Opettaja toi esiin myös hankkeen emotionaalisen tuen ja välittämisen kokemuksen tärkeyden. Hänen mukaansa hankkeen työntekijöiden tapa kohdata nuoria välittömästi, kunnioittavasti ja yksilöllisesti on vahvistanut nuorten tunnetta siitä, että heistä välitetään, mikä on ollut keskeinen osa hankkeen vaikutusta. Opettaja toi esiin hankkeen vaikutukset myös nuorten vanhempiin, ja kertoo saaneensa kiitosta siitä, millä tavalla nuorten käyttäytyminen on muuttunut vanhempia miellyttävämpään suuntaan.

“Hankkeesta oli hyötyä. Erityisluokalla olevat kaipaavat enemmän hankepohjaista toimintaa koulussa istumisen ja opetussuunnitelman noudattamisen lisäksi. Jotain muutakin kuin kirjoja ja sitä samaa puurtamista päivästä toiseen. Jos tavoitteet elämässä eivät ole akateemiset, on hyvä liittää työelämä vahvasti mukaan, ja olette onnistuneet siinä varsin hyvin. “

“Olen kuullut vanhemmilta kiitosta, että hanke on auttanut omalta osaltaan myös heitä. “

“Koimme ja näimme, että hankkeesta oli selkeää hyötyä. Osa hyödyistä näkyi jo konkreettisesti, mutta uskon, että myös ne osallistujat, joille vaikutukset eivät vielä näkyneet ulospäin, saivat hankkeesta varmasti jotain arvokasta mukaansa.”

“Sekin on hyvä pitää mielessä, että hankkeen avulla nuoret näkevät, että heistä oikeasti välitetään. Että aikuisia kiinnostaa heidän asiansa. Ville ja (tutkija) olitte aidosti siellä nuoria varten, ja teistä aidosti huokui se, että teitä kiinnostaa, ja että te väitätte niistä nuorista. Se on tärkeää. “

Johtopäätökset ja suositukset

Tutkimustulosten perusteella hanke on vahvistanut nuorten motivaatiota ja sitoutumista oman tulevaisuutensa rakentamiseen. Kesätyökokemukset ja hankkeen tarjoama yksilöllinen tuki ovat lisänneet nuorten itseluottamusta, rohkeutta ja kykyä asettaa konkreettisia tavoitteita. Monet nuoret raportoivat pohtivansa tulevia opinto- ja urapolkuja aiempaa tarkemmin ja realistisemmin, ja huoltajien havainnot tukevat tätä; nuoret ovat entistä aktiivisempia toimijoita omassa elämässään, osallistuvat päätöksentekoon arjessaan ja hahmottavat konkreettisia tavoitteita. Nuorten motivaatio liittyy tiiviisti myös hankkeen tarjoamaan mahdollisuuteen ansaita rahaa ja harjoitella vastuullisuutta työelämässä. Useat nuoret ovat taloudellisesti hauraassa asemassa, mikä tekee hankkeen tarjoamasta palkkatyömahdollisuudesta erityisen merkittävän. Huoltajien havainnot korostavat, että tämä kokemus on vahvistanut nuorten sitoutumista, arjen hallintaa ja taloudellista itsenäistymistä.

Haastattelut osoittavat, että nuorilla on huolia liittyen siihen, saavatko he elää niin sanottua “normaalia” elämää ja saavuttaa arjessa tarvittavaa vakautta. Taloudelliset huolet, sosiaaliset suhteet ja omien tavoitteiden toteutuminen nousivat keskeisiksi huolenaiheiksi. Hanke on onnistunut tarjoamaan nuorille turvallisen toimintaympäristön, jossa he voivat harjoitella elämänhallintaa, vastuullisuutta ja sosiaalisia taitoja. Kesätyökokemus, aikuisen tuki ja yksilöllinen ohjaus ovat vähentäneet epävarmuutta ja vahvistaneet nuorten uskoa omiin mahdollisuuksiinsa.

Haastattelut osoittavat, että koulun ilmapiiri ja opettajien asenne voivat tuottaa nuorille haasteita. Jotkut nuoret kokevat tulleen leimatuiksi “ongelmanuoriksi”, mikä vaikuttaa heidän mahdollisuuksiinsa osallistua aktiivisesti koulun toimintaan. Huoltajat korostavat, että nuoret hyötyisivät entistä enemmän kouluyhteisön positiivisesta tuesta ja kannustavasta palautteesta. Hanke tarjoaa mallin luottamuksellisesta, kannustavasta ohjauksesta, jota tulisi vahvistaa myös kouluympäristössä.

Haastattelujen perusteella hanke on ollut nuorille ja heidän huoltajilleen erittäin hyödyllinen useasta syystä:

- Korkean syrjäytymisriskin nuorten kiinnittyminen koulutukseen ja työelämään: Hanke on onnistunut tukemaan nuoria, joilla on suuri riski syrjäytyä, ohjaamalla heitä opintoihin ja työelämään.
- Yksilöllinen ja luottamuksellinen tuki: Malli on osoittanut, että henkilökohtainen ohjaus, luottamus ja konkreettinen tuki voivat kääntää syrjäytymiskehityksen suunnan.
- Kustannustehokkuus: Hankkeen kustannukset ovat suhteessa syrjäytymisen inhimillisiin ja taloudellisiin kustannuksiin pienet, mikä tekee mallista myös yhteiskunnallisesti vaikuttavan ja taloudellisesti perustellun.

Nuoret ja huoltajat korostavat erityisesti, että hanke tarjoaa konkreettisen väylän itsenäistymiseen, vastuullisuuden harjoitteluun ja tulevaisuuden suunnitteluun. Työelämäkokemus, aikataulutuksen harjoittelu ja luottamuksellinen aikuinen toimivat vahvoina tukirakenteina nuorten kehitykselle.

Suosituksat hankkeen jatkamiseksi ja laajentamiseksi

- Laajennettavuus: Hanke on monistettavissa muihin kouluihin ja kuntiin, mikä mahdollistaa hyvien käytäntöjen levittämisen laajemmalle nuorten joukolle.
- Julkisen palvelujärjestelmän täydentäminen: Malli toimii siltana nuoren ja viranomaisten välillä, täydentäen olemassa olevia tukimuotoja.
- Strategisten tavoitteiden tukeminen: Hanke tukee STEA:n strategisia tavoitteita, kuten osallisuuden vahvistamista, syrjäytymisen ehkäisyä ja nuorten hyvinvoinnin lisäämistä.
- Yksilöllisen tuen vahvistaminen: Kouluyhteisöjen ja muiden nuorta kohtaavien tahojen tulisi hyödyntää hankkeen mallia vahvistaakseen yksilöllistä ohjausta, myönteistä palautetta ja turvallisen ilmapiirin luomista.
- Työelämäyhteyksien jatkuvuus: Kesätyö- ja harjoittelumahdollisuudet tulee turvata myös jatkossa, sillä ne ovat olennainen väylä nuorten tulevaisuustaitojen ja arjen hallinnan vahvistamisessa.

Lähteet

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. *[Huoltajat ovat usein epätietoisia koulun toimintatavoista oppilaiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja poissaoloihin puuttumiseksi.](#)*

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. (2024). *[Eriyttäminen ja joustavat opetusjärjestelyt osana oppimisen ja koulunkäynnin tukia.](#)*

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. (2025). *[Koulupudokkaat toisen asteen oppivelvollisessa koulutuksessa.](#)*

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. (2025). *[Toisen asteen koulupudokkaat ovat usein ammatillisen koulutuksen opiskelijoita ja erityistä tukea saaneita opiskelijoita.](#)*

Ruutu, P. & Jahnukainen, M. (2024). *[Koulussa koetut paineet ja koulunkäynnin keskeytyminen: Nuorten monien maailmojen näkökulma.](#)* *Nuorisotutkimus*, 42(1), 5–22.